

ספירת הפרפרים הגדולה של ישראל חוזרת בפעם השישית

Posted on 21 באפריל by שוש להב

פרפר אחד קטן - נתון גדול לטבע: הפרפרים רגישים במיוחד לשינויים סביבתיים, ומשמשים סמן ביולוגי להבנת מצב המערכת האקולוגית, הן מבחינת איכות האוויר והן מבחינת שינויים בבתי הגידול. עד 26 באפריל, 2025

Categories: מה חדש?, ראשי

Tag: ישראל, ספירת הפרפרים

ספירת הפרפרים הגדולה של ישראל, מתקיימת זו השנה השישית, החלה ב- 6 באפריל ותסתיים ב- 26 באפריל 2025. במסגרת המיזם, הציבור הרחב מוזמן ליהות ולספור פרפרים בשטחים פתוחים, בשמורות טבע, ביישובים ולמעשה בכל מקום ברחבי ישראל. למשתתפים מובטחת הנאה מצפייה בפרפרים המעופפים, וממצאי הספירה עתידים לסייע לחוקרים ללמוד על מצב אוכלוסיות הפרפרים בפרט, ועל מצב הטבע בכלל.

היוזמה המדעית-אזרחית מובלת: על ידי אגודת חובבי הפרפרים, בשיתוף עם מוזיאון הטבע ע"ש שטיינהרדט, רמת הנדיב, החברה להגנת הטבע ורשות הטבע והגנים. כדי שהדיווח של המשתתפים יהיה חלק מהתיעוד המדעי של פרפרי ישראל, יש לעמוד במקום אחד במשך 15 דקות, לזהות ולספור כמה פרפרים ולדווח בטופס מיוחד.

מניתוח נתוני תוכנית ניטור הפרפרים הלאומית: שנאספו במהלך 12 שנים (2010-2022), עולה כי חלה ירידה של כ-30%

במספר הפרפרים הנצפים ושל כ-14% במספר המינים השונים הנצפים (הנתונים מתוך דו"ח מצב הטבע 2024 של "המארג"). המידע מצביע על מגמה כללית של התמעטות במגוון המינים הכללי. בחמש שנות ספירת הפרפרים הגדולה, 2019-2024, המתקיימת בתקופה קבועה באביב, תקופת שיא בפעילות השנתית של הפרפרים, ניכרת יציבות יחסית במספר המינים.

שאלות המחקר המתעוררות הן רבות: האם כמות הגשמים הנמוכה השנה תתבטא בשפע נמוך של פרפרים? האם הגשם המאוחר שירד בדרום הארץ ישפיע על אוכלוסיית הפרפרים שם? ומה יהיו השפעות השריפות בקווי העימות על אוכלוסיות הפרפרים?

כדי להבין את השפעות השינויים האקלימיים והסביבתיים: יש צורך במידע רחב ומדויק, וזאת ניתן להשיג רק בעזרת השתתפות פעילה של הציבור בכל חלקי הארץ באמצעות הכלי של "מדע אזרחי". השתתפות הציבור הרחב בספירת הפרפרים, ועל פי פרוטוקול דיווח מותאם, היא חשובה להמשך איסוף הנתונים הנדרשים להבנת מגמות השינוי באוכלוסיית הפרפרים.

כמו כן, הנתונים שנאספים במהלך הספירה מסייעים לחוקרים לזהות מגמות בשינויי האקלים, להבין את מצבם של בתי הגידול ולסייע במחקר המדעי ובמניעת הכחדת מינים.

מדוע סופרים פרפרים? הפרפרים הם רגשים במיוחד לשינויים סביבתיים, ומשמשים סמן ביולוגי להבנת מצב המערכת האקולוגית, הן מבחינת איכות האוויר והן מבחינת שינויים בבתי הגידול. הפרפרים הם יצורים עדינים ומלאי יופי ומשמשים גם כשגרירים לשמירת שטחים פתוחים ובתי גידול ייחודיים.

כיצד משתתפים?

1. הכנה מראש: מדפיסים או שומרים בנייד את "המדריך הייעודי לספירת הפרפרים הגדולה", שבו תמונות של 24 מיני פרפרים בולטים בתקופת האביב.

2. בחירת מיקום: הספירה יכולה להתבצע בכל שטח פתוח ☒ שמורות טבע, יישובים, גינות עירוניות ☒ העיקר שיהיו פרחים ואפשרות לראות פרפרים.

3. ביצוע התצפית: עוקבים אחר הפרפרים במשך 15 דקות, מזהים אותם בעזרת המדריך או האפליקציה, ורושמים כמה פרטים נצפו מכל מין.

4. דיווח הממצאים: ממלאים את [הטופס המקוון](#). גם מי שלא זיהה פרפר יכול לדווח על כך בטופס.

מידע נוסף:

1. רצוי שהספירה תיערך בין השעות 9:00-12:00, שעות שבהן הפרפרים פעילים במיוחד, אך אפשר להמשיך עד 15:00.

2. אם לא נצפו פרפרים, מציינים זאת בטופס - גם אם אין פרפרים זה מידע חשוב.

3. ניתן לבצע כמה תצפיות, בין אם באותו מקום בזמנים שונים ובין אם במקומות שונים ברחבי הארץ.

פרפר כחליל אנטיוכיה. צילום עוז ריטנר

המרכז הישראלי למדע אזרחי במוזיאון הטבע

השנה מצטרף לספירה צוות המרכז הישראלי למדע אזרחי במוזיאון הטבע, שהשיק רשמית את פעילותו לפני כחודש. החל מהספירה הנוכחית ירוכזו הנתונים במאגר המידע של המרכז, מה שיסייע בזיהוי מגמות ושינויים לאורך השנים. יחד עם נתונים משנים קודמות, המידע ישמש את החוקרים להבנת השינויים והמגמות באוכלוסיות הפרפרים בישראל ולמעקב אחר תופעות שונות, כמו נדידה של פרפרים או הגעת פרפרים טרופיים לישראל. המידע מאפשר גם תכנון דרכים להגנה על הפרפרים מהכחדה, ויתרום להבנת השפעתם של שינויי האקלים על חיות הבר ומצב הטבע בארץ.

המרכז הישראלי למדע אזרחי הוקם במוזיאון הטבע ע"ש שטיינהרדט באוניברסיטת תל אביב. יוזמה שמטרתה לשלב את הציבור הרחב במחקר מדעי ובשימור המגוון הביולוגי בישראל. המרכז החדש, בשיתוף קק"ל והחברה להגנת הטבע, שם במוקד את המדע האזרחי - מחקר מדעי המתבצע על ידי מדענים ושאינם מדענים כאחד - בכל שלבי התהליך המדעי, מתוך מטרה להפוך את הציבור הישראלי לחלק בלתי נפרד ממחקרי המגוון הביולוגי והסביבה ולעודד אותו לקחת חלק פעיל בתיעוד ואיסוף הנתונים.

פרופ' תמר דיין, יו"ר המוזיאון לטבע ע"ש שטיינהרדט: "מדע אזרחי מחבר בין המדע לקהילה, ומאפשר לציבור לקחת חלק פעיל בפיתוח ידע מדעי. בעידן הטכנולוגיות המתקדמות, ניתן לאסוף מידע במהירות ובדייקנות, ולהפוך נתונים שמגיעים מהקהילה לתובנות מחקריות משמעותיות למדע ולציבור. היציאה לטבע ומעקב אחרי בעלי החיים היא לא רק חוויה מהנה ומרתקת, אלא גם חלק בלתי נפרד מהמאמצים להבין את השפעת שינויי האקלים על המגוון הביולוגי. ספירת הפרפרים הגדולה, שמתקיימת השנה בפעם השישית, היא דוגמה מובהקת לכך. בסיוע הציבור הרחב, אנחנו מצליחים לאסוף מידע חיוני על אוכלוסיות הפרפרים, שממשות מדד איכותי לשינויים בסביבה שלנו ולשמירה על טבע ומגוון מיני בעלי חיים".

לאה בנימיני, נציגת אגודת חובבי הפרפרים ומרכזת הספירה: "הפרפרים, שכל כך אהובים עלינו כבר מהיותנו ילדים, מתקשרים עכשיו, יותר מתמיד, לחופש ולרצון לשחרור של כל החטופים. הפרפרים הפכו לאחד מהסמלים של רצון העם

לראות את כולם שבים. אנו מקווים שההשתתפות בספירת הפרפרים הגדולה תהווה מעט מרגוע ותאפשר הנאה משפע הפריחה ומיופיים של הפרפרים, תוך כדי הרגשת שייכות למיזם מדע אזרחי ארצי".

ד"ר נירית לביא אלון, מנהלת רשת מיזמי מדע אזרחי ופיתוח תוכן במרכז הישראלי למדע אזרחי, במוזיאון הטבע ורכזת תחום מדע אזרחי בחברה להגנת הטבע: "השילוב של מדע אזרחי בחינוך ובבתי ספר הוא כלי רב עוצמה לחיבור הדור הצעיר לשמירת טבע ולמחקר מדעי. ילדים ובני נוער שמצטרפים למיזמים כמו ספירת הפרפרים הגדולה לא רק לומדים לזהות מינים, אלא הופכים לשותפים פעילים בהבנת מצב הסביבה שלנו".

בואו לקחת חלק במיזם ארצי חשוב, המשלב אהבת טבע, מדע אזרחי ותחושת קהילה.

לפרטים נוספים, מדריך פרפרים, טופס דיווח מקוון ודרכי השתתפות: [אתר המרכז הישראלי למדע אזרחי](#)

[מוזמנים גם לבקר בקבוצת הפייסבוק שלנו 'טיול משפחתי בארץ ובעולם'](#)

[חפשו אותנו גם בטלגרם](#)